

Öség és kiadóhivatal:

Széchenyi utca SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetmények.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmenteller levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap kivételével.

Előfizetési ár

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre - - - - - 10 frt - kr. Félévre - - - - - 5 frt - kr. Negyedévre - - - - - 2 frt 50 kr. Egy hónapra - - - - - 1 frt - kr.

Hirdetési díj

Öt hasábos peltisor egyszeri beiktatásáért 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. - Nyilatkozat 4 hasábos peltisorért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglalaj ujdonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Kedd Deczember 15.

254. szám.

Az engesztelés müve Erdélyben.

Az ellenzéki apostolok keresztül-kasul járnák az országot, hogy az új üdvöséget predikálják a nemzetnek. De tulajdonkép három evangéliumot hirdetnek s így mégis aggodni kell, hogy a nép meglesz téveszve a kérdésben, hogy melyik az igazi Messias: Ugron, Irányi vagy gróf Apponyi Albert? Különös előszere-tettel keresik fel Erdélyt az ellenzéki szóvivők. Ugy látszik céljaiknak különösen kedvező talajra számítanak a Királyhágon tul.

De nagyon féltünk, hogy csunyan elszámítják magukat. Egyes lokális győzelmek lehetnek az ellenzéknek Erdélyben; nagyban és egészben nem fog ott teremni izgatásának vetése. Az ellenzéknek voltak kilátásai Erdélyben, a míg az ott lakó nemzetiségek ellenséges magatartásban álltak a magyar állammal szemben. Akkor még képzelték, hogy a nem magyar lakosság animozitása a magyar állam ellen, erről átszállt az állam-kormányra s ennek ellenségei megkaparintják maguknak a nemzetiségek szövetségét.

Ma már nem biztatják jó kilátások az ily vállalkozást. Gróf Bethlen András áldásdus működése sokkal mélyebb nyomokat hagyott maga után az erdélyi nemzetiségi viszonyokban, hogysen még beszélni lehetne ott az állameszme ellen való ellenségeskedésről. A volt nagy-szebeni főispán, ki most mint földmívelésügyi miniszter a kabinethez tartozik, kivitte a szászok tökéletes kibékítését az állameszmével s az ő koraszakos müve messze látható kifejezést nyert Thalmann, Bauszner és Maurer szász főispánok kinevezésében. Ha már az is örvendetes volt, hogy Erdélynek ez a felvilágosodott, intelligens és leggazdagabb néptörzse a magyar állameszme őszinte hívei közé sorakozott, — Bethlen müve jelentőségben még az által is növekedett, hogy általa a románok eddigi politikájuk rekonziderálására indították.

A román passzivitási politika még mindig nem szünt ugyan meg, de nap-nap után szaporodnak annak jelei, hogy a románok is készek lennének, eddigi illoyalításuk helyett a magyar államisághoz való loyális közeledés útjára lépni. A szász példa megmutatta nekik, hogy

nemzetiségük szélesebb ápolása nagyon jól összefér a hazai állam iránti hazafias-sággal és ha egyelőre csak ez a belátás ver is erősebb gyökeret a románoknál, úgy nemsokára megtörténik az ő nemzetiségüknek is tökéletes kibékítése az állameszmével.

Gróf Bethlen András müve az erdélyi nemzetiségeknek az állameszméhez való viszonyában egy új áldásdus kor-szakot inaugurált s az ellenzék elég korán fogja tapasztalni, hogy ebben a kor-szakban számára nem virágnak sikerek.

A református zsinat gyorsan halad az alkotmány szervezeti törvény javaslat tárgyalásán. A 9. és 10-dik szakaszfelett szavazással döntöttek. Fejes István indítványa mellett, hogy ez ügyben külön bizottságot küldjenek ki, mindössze tizen álltak fel. A kilencedik szakasz első pontját a zsinat egyhangulag fogadta el. A második bekezdéshez, mely az Erdélyvel való unióra vonatkozik, az eredeti szöveggel szemben, Begedi István módosítványa feküdt a zsinat előtt, hogy az erdélyrezi képviselők a többi egyházkerületet érdeklő ügyekben ne szavazhassanak. Százegy zsinati tag közül az eredeti szöveghez mellet 71, ellene 30 szavazott, minél fogva a törvényjavaslat eredeti szövegét fogadták el. A szakasz harmadik bekezdését nagy többséggel elfogadták Beöthy Zsigmond módosításával, hogy az erdélyrezi kerület a zsinati tagokat a többi egyházkerülethez hasonló módon válassza. Az általános határozatok tizedik szakaszát változatlanul fogadták. Az egyházközösségről szóló fejezet 12. 13. szakaszait változatlanul elfogadták. A 17. szakaszról mely szerint átköltözésnél, azok, akik már hat hétig laknak új lakhelyükön, ott gyakorolják egyházközösségi jogait és ott tartoznak eleget tenni kötelesegeiknek — hosszabb vita fejlődött ki. Körmendy Sándor, Doroghy Lajos, Molnár Béla, Lengyel Imre hozzászólása után a szakasz változatlanul elfogadták. A 18. szakaszt, mely az egyházközösségi tagok jogairól és kötelesegeiről szól, a zsinat hosszasan vitatta s annak második kikezdését Bernáth Elemér indítványára némileg módosította, a szöveg szabatosabbá tétele végett. A fejezet többi pontját lényegtelen módosításokkal elfogadták.

Országgyűlés.

Debreczen Decz. 14.

A képviselőház ma délben Péchy Tamás elnöksége alatt rövid ülést tartott, melyen több bizottsági jelentést terjesztettek be s a legközelebbi ülések napirendjét határozták meg. Péchy Tamás elnök azt javasolta, hogy a tanítói nyugdíj szabályozásáról szóló törvényjavaslat a szerdán d. e. 10 órákor tartandó

ülésre tüzessék ki s ennek letárgyalása után a kereskedelmi szerződések következnének tárgyalásra. — György Eudre ennek ellenében jövő hétfőre kéri a kereskedelmi szerződések napirendre tüzni.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök az elnöki előterjesztés mellett szólalt föl.

A miniszterelnök beszédét nemcsak a jobboldalon fogadták helyesléssel, hanem mindkét ellenzékről sokan (Irányi Dániel, Hely Ignác stb.) szavaztak az elnöki javaslatra, mely akként formulázott, hogy csüörtök előtt a kereskedelmi szerződések nem fognak tárgyalatni. Volt a mai ülésen egy fölösleges fölszólalás is, Ugron Gábor reflexkált a honvédelmi miniszternek a legutóbbi ülésen Ugron közbeszólására tett megjegyzésére. Az elnök erre azt a jó tanácsot adta, hogy a képviselő uraknak egyáltalán ne tessék közbeszólni.

A megtámadott Debreczen.

Debreczen, decz. 12.

irta: Komlóssy Artbur.

Folytatás.

Igy várta Debreczen a magyar kormányt és nemzet gyűlést, — töle telhetőleg elkövetve mindent, hogy kinek kinek lehető kényelmet nyujtson s nem gondolva a kitátságba helyezett illó díjak elmaradásával, nem törődve azzal sem hogy a rendes sorkatonasághoz besorozott s az olaszországi csatákon megszártszékra vitt ifjakon kívül, mint önkéntesek és nemzetőrök a férfiak, apák és testvérek, legszebb férfikorukban, a csatamezőn, Aradon és Erdély bércezes távolában már hónapok óta türték a táborzással járó szenvedéseket, ottanták vértüket s áldozták életüket a hazáért. Hiszen aig tudunk valamire való debreczeni embert 16 évtől 60 évig, sőt azontul is, ha a fegyver fogásra alkalmas volt, hogy hosszabb rövidebb ideig oda ne lett volna mint tüzer fia, önkéntes, gyalog vagy lovas nemzetőr, honvéd, vagy rendes katona a csatákon.

Elérkezett jan. 6-dika s a kormány társzereket, a képviselők hintái, máhás kocijai, a hivatalos podgyások, iratok, a kormány hivatalnokok, nők s gyermekekkel Szolnoktól Debreczenig egy véget érni nem akaró sort képeztek. Kossuthról még mit sem tudott seuki. Kószahírek jártak napról-napra, hihetetlen dolgokról beszéltek az emberek.

Hozá volt szokva mindenki, hogy az országgyűlésen Kossuth referált, így értesültek a lapok, s így a nagy közönség. Most nem tudott senki bizonyosat, a képviselők legkevésbé; de nagy zavarban is voltak. — A ház elnöke és két alelnöke közül egyik sem jelent meg Debreczenben. (Sokáig január 9-től egészen februárig Palóczy László, mint korelnök vezette a tárgyalásokat s ekkor vette át az elnöki tisztet Almásy Pál). Még azt is rebbeszték, hogy a képviselőház elnökeit sőt Kossuthot is utközben az ellenség elfogta stb.

Végre jan. 6-dikán esti 6 órákor jött meg az örömhír, hogy Kossuth Szoboszlón

van, — gyöngékedő, s 7-én d. e. fog Debra czenbe érkezni.

Ki vagy kik érkeztek jan 7-dikét megelőzőleg városunkba, azt senki sem tudja, pedig bizonyos, hogy a hazának sok és nagy érdemű fia érkezett meg anélkül, hogy akár hivatalos fogadtatás, akár valamely ováció történt volna köcsből kiszállásuk alkalmával. Ez sokat sérthetett és méltán is sértett mindaddig, míg azt nem látták, hogy e sorban való részesülés édes mindyájukkal közös, mert Magyarországnak és Debreczennek is akkor csak egy embere — egy megváltója volt Kossuth Lajos. Míg ő mateorszerűen meg nem jelent Debreczen főutczáján, addig a többi apró bolygó csillagokat észre sem vették. Ki tehet róla ma már, de ez akkor így volt, s akkor eszeágában sem fordult meg seukinek a törvényhozó urak közül esért nehezelteli.

Január 7-én érkezett meg Kossuth Szoboszló felől; tenger nép várta a szabadságharérén.* A városházán Szoboszlai Papp István református superintendens, Molnár Péter r. cath. prépost plebánus és Poroszlay Fridrik polgármester szónoklatokkal üdvözlik; tisztelleg Peli Nagy Gábor Hajdukerület főkapitányja s több terletek és hatóságok.

Január 9-dikén az Andaház a Szilágyi intézet erkélyéről beszél a néphez, melyet szavai óriási lelkesedésre buzdítanak, annyira, hogy pár nap múlva a népfelkelést Besze János Asbóth Lajos alezedelessel fényes eredményel szervezi. Ez nap foglalta el Windisch-Grätz Budapestet, elébb már a békeltető országos küldöttséget letartóztatván. (Majláthok, Deák F. gróf Batthányi, Lonovics stb.)

Január 19-én a veres pántlikás honvédek hazajöttek — 325-en mentek el — 14 odaveszett. Ezekből alakították a debreczeni honvéd zászlóalj Ormagyók; Zuries, szádasokuk Simonffy Imre. Január 21-én Dembinszkinék fátylós zene. Altalában a lelkesedés a haza szent ügye, — a kormány és nemzet gyűlés iránt és azok fogadtatása oly jó hatással voltak az intéző körökre, hogy a képviselőház egyik legközelebbi ülésén Kossuth indittatva érzi magát Debreczennek köszönetet mondani, mit a ház is helyesléssel fogad.

A mézások és sertés vágók két izben is folyamodnak a tanáchoz — a husárak emelhetése végett, — mert drágább lett a vágó jószág. Kérelmökkel elutasítottak. A lakásokat némelyek igen magasan adják ki; ezért megrovatnak az Alföldi hírlap által, de mivel jó lakás kevés volt, bankó pedig sok, ez igen természetes értékegyenlítés lehetett. Budapesten nincs háboru s a mézások egyre emelik a husárát, a háziurak pedig annyira tartják lakásaikat, amennyire nekik tetszik; csak épen Debreczennek róni fel tehát minden közös erényt hibául, — igaztalanság.

* A városháza előtti tört neveztek így el márczius 15-dike emlékére még 1848-ban. (Szerk.)

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A n á s z u t.

(Friedman Alfréd.)

A bájos asszonyka aggodva és mégis kedvesen aezett férje arczába, midőn ezt mondta: — Ami engem nyugtalanít és boldogságom közepette szerencsétlenné tesz, az, hogy nem nézhetek lelkedbe. Szeretném tudni minő gondolatok rejlenek e magas homlok alatt? — Oh, édes szivem, ablaküveget elfeledt a teremő reájuk alkalmazni. Es ez bizonynyal azért történt, mert nem találta szükségnek. En különben szivesen hordoztam volna. Rajtam bátran lehet keresztülnézni. Nincsen bennem hamiseág. Ha te véremnek lüktetését értenéd és legelrejtettebb érzületem észlelnéd, ott is csak arról győződnél meg, hogy szerelmem hozzád mély és határalan. — Valóban? Szivből meg vagy győződve, hogy szeretsz? És fogsz e örökre szeretni? — Nem haragudnál érte, ha én is ily kérdést intéznék hozzád?

— Te kitérőleg felelsz mintha a reődtlen homlokon egy kis de tiszta nemet látnék — Ne képzeld, drágám és gondolkozz kevesebbet e tárgyról. Engedd át magad teljesen a boldogító jelennek. Nem szabad minden szavunkat mérlegelni. — Tudom, hogy neked nem tetszik, ha én téged figyelve nézlek. Félsz, hogy kitalállok valamit! — Korántsem. Hanem őszintén megvallva, kissé bosszant, hogy seánkat keresel. — Hát mond, miről gondolkoztál az imént? — Nagyon polgári gondolatok motoszkáltak agyamban, A bevétel és kiadásról gondolkoztam. — Ruháimat és kalapjaimat is belefoglaltad, kedvesem? — Mindenesetre... Néd csak milyen szép tájak repülnek el a coupé ablaka előtt. Az emberek inség és nyomorról panaszkodnak és a buzaföldek gyönyörűek, a fák görnyedeznek a gyümölcs terhei alatt... Milyen szép tiszta az ég, a levegő is kellemesen jön be a nyitott ablakon... Nemsokára megérkezünk, ahová igyekezünk. Ott szerelmemben és örömben élünk. — Ha azokat a szerelem és öröm napjait te meg nem keserítet. — Én?

— Te! — Mivel? — Prózaisággoddal. — Pénzkérdés fofog eszedben, mikor én szerelemről beszélek. — Azt mondják, akinek a szerelem mindig száján van, ritkán él szivében. — Te kétkedel szerelmemben? — Mit gondolsz, kicsi bolondom. Eszem ágában sincs, szót a férj és melegen átölelve nejt csókjaival halmozta. — Az ifju asszony arozan csak az első esők osattanhatott el, mert a többi elől elhuzódott, gyorsan el és feltűnő tájakban kereszen vigaszt! — Tehát már biztos vagy szerelmemről? — kérdé az asszonyka gunyny l. — En soha sem is kételkedtem. Miért jöttél volna hozzám feleségül, Te szép vagy és én nem! Te gazdag vagy és én nem. Te okos vagy és én — nem. — Te gunyolódol, felelte pityeregve a fiatal menyecske. — Ugyan édes istenem, hát mit mondjak neked. Semmi sincs inyedre, amit beszélek... Látod, én ami hegyi kirándulásunkról akarok beszélni. Milyen szép is lesz ott egyedül turbékolni, mert társaság még nem igen lesz ott, mivel a kirándulásnak nem érkezett el az ideje. A csendes csillagos és holdsugaras estéken milyen idyili lesz hall-

gatni a tenger csobogását, melyen a hajók mint játékszerek ringatódnak. Oh, engem ilyen esték és ilyen tájak szemlélese költővé tesz, S miután szárnym nem nő, pappira vetem gondolataimat és ezek a gondolatok ha most nem is, de nemsokára sensatiót fognak kelteni, mert én olyan eseményeket írok le... — A gyönyörű menyecske türelmetlenül szakította félbe újra beszédét. — Te tehát nagy ember akarsz lenni? — Természetesen, volt a kissé fennhéjázó felelet. Nem akarok a közönséges emberek sorában maradni. Maradandó nevem akarok magamnak és neked szerzeni. — Oh, én ezt nem szeretném. — Nem szeretnéd? — Nem. Mert az emberek engem látva azt mondanák: nézzétek, itt megy a nagy ember kis felesége. — Hagyd ki az embereket a játékból. Ha mi ketten elégedettek vagyunk, úgy ne is hederítsük a világ szájára. — De hiszen te is az emberek által lehetsz nagygyá. — Nem áll. Engem műveim, nemes, nagy tetteim emeljenek a magaslatra. Faust remekmű lenne akkor is, ha az emberek nem beszélnének róla. Igaz, hogy nehéz óráim,

Egybírád, ha már K. T. hadságnád ur felrója a szalonna porciós és pánka kupi-cás civisnek, hogy pénzért adott önként és ezredesnek lakást, kérdelem én, hát én isten nevében szolgált a haza szent ügyét és nem fogadott el tiszti fizetést meg lakáspénzt?

Tovább menve ha ön annyira emlékében tartotta a hideg kamarát, — melyben téj bundája nélkül majd meg fagyott. — miért nem jutott olyan dolog is tudomására, hogy özvegy M. G.-né házáat K. né R. né urhölgyek gyermekeikkel egy lengyel kisasszony és S. Gy. író és lapszerkesztővel, hónapokon át, teljesen ingyen lakták. Sz. M. urnál U. L. főrendiházi tag családjával együtt teljesen ingyen lakott, még Amerikából gyermekei is hálás leveleket írogattak. P. F. polgártársnál, — kinek 16 éves fia, mint tűzér oda volt a csatában, — egy nőlen miniszteri tiszt, annak tanuló szobáját, fűtéssel, világtással, teljesen díjtalanul kapta. K. T. M. urnál P. A. Cs. L. és J. P. képviselők együtt voltak szállva, két első még él közülük. — tessék megkérdezni tőlük akárkinek, hogy voltak megelégedve a lakás és ellátással, melyért mit sem kellett fizetni. B. J. főhadnagy K. J. házában, K. T. A.-nél egy pénzügyi miniszteri tanácsos, V. F. leánytanító családjánál B. J. képviselő és testvére Petőfi Sándor és báró Eötvös József is voltak vendégei állandóan ott laktak, nem győzték Debreczont, lakóit, vendégszeretőkét magasztalni; K. M.-nál Peresz Mór, Gáll tábornok hetekig gróf Wencheim (a Krisztina atya), hónapokig, a legszebb vendégszeretben részesültek. Elsorolhatnók még a szives látásnak számtalan példát, tanubizonyosítást tehetnének róla azok, akikkel megtörtént, ezeknek könnyebben is esnék — szebben is vette volna ki magát; de hiába, a gyűlölet, a boszú érzete, az — ugy veszem észre, 43 éven át megerősödik, — míg a hála, az előismerés meleg érzete az nagyon rövid idő alatt elpárolg.

(Vége köv.)

Debreczen ötven év múlva.

— Irta a Csokonai kör decz 11-diki felolvasás ülésén felolvasta —

Dr. Balkányi Miklós.

II.

— Milyenek a lakások viszonyok kérdém. A lakás viszonyok — sietett fiatal barátom — felvilágosítani nagyon megjavultak, a lakások sokkal kényelmesebbek, egészségesebbek és tágasabbak és azért mégis arányilag lényegesen olcsóbbak mint 50—60 év előtt voltak, ez már azért is figyelemre méltó mert a lakosság több mint megkétszereződött. Eközben a tűz őrséget jöttek fekváltani. Ifjú barátom sietett megmagyarázni, hogy a tűz őrségét éjjel-nappal minden órában felváltják, a város minden pontjáról lehet telefon utján a tűzet ide a tűz őrségi toronyba s innen a tűzoltó lakatnyába jelezni, hogy a tűzoltóság bár mely tűz kiűtéséről pár pillanat múlva értesülést nyer.

Még órák hosszat el tudtam volna nézni azt a csodá-képet, melyet az alattam eltorló elragadóan szép város nyújtott, de oly melegen kezdett ránk sütni a tavaszi nap, hogy visszatérésre kellett gondolnunk. — Az első emeletre leérve, elbucsuztam ifjú barátomtól, bíva azon ígéretét, hogy holnap meglátogat és együtt fogjuk megtekinteni a szegények házáat. A nap hátralevő részét az utóköz és a városi élet tanulmányozásával töltöttem, különös érzés fogott el midőn naplemente után a fényesen kivilágított köruton sétálva csak oly nehezen tudtam magamnak utat törni a hullámzó embertömegben, mely egy egy fényesen kivilágított kirkat előtt az egész tért elfoglalva tartotta Gondolataim vissza vittek gyermekkoromban 60 év előtti időbe amikor itt ennek a nagy városi életnek, ennek a szép kör utnak, ezeknek a fényes kirkatoknak a helyén szűk járdá nélküli utcácskák voltak deszka ker-

küzdemeletes napjaim lesznek, de te mint őrzőangyalom mellett fogsz állani.

— Sajnálom, de én e kívánságodat nem teljesíthetem. A te gyenge nőd nem Hamlet hogy jó kedélyt matasson, midőn belül a szenvedélyek, a fájdalomk bántják. Jobb lesz ha költői hajlamodat levétközteted és élezed a világnak és nekem. Elég gazdagok vagyunk ahhoz, hogy ne törjük magunkat. A költészet nem vezet boldogságra. Nagyon gyakran hallottam, olvastam és láttam, hogy a mai kor gyermekei gúnyt űznek egy új kötet megjelenéséből, pedig az a költő, ki a könyvet teleírta, bizonynyal szive vért üntötte a könybe. Nem is igen becsülik őket. Ne légy tehát a világ bolondja, mikor arra se neked, annál kevésbé nekem nincs szükségem.

— Asszony! — kiáltotta a férj és a coupé párára omlott. Ez volt tehát az a nő, kihez sorsát láncolta, akit szeretni vélte, akit most is szeret. Milyen szép és nincs szive, nincs érzéke a költészet iránt. S mint nézte, egy fájdalmas érzés vett rajta gerőt és az ablakhoz ment, hogy a gyorsan el és feltűnő tájakban keressen vigaszt.

Az a szonyka is fáradt lett. Egy magával hozott vánkosból ágat csinált magának és aludni akart.

— Gonosz ember! — mondta félálomosan

téssel szegélyezve, vagy mélyen lent fekvő veteményes kertek. Szállodámba visszaterve a pinczér azzal fogadott, hogy minő színházi előadást vagy zenét kívánok hallani? Közönműm fáradt vegyök — felém Es ma nem távozom már hazulról. Nem is szükséges a végéig eltározni, mert szállodánk szobái minden concert teremmel t e l e f o n összeállításban vannak, úgy hogy csak választania kell, hogy mit kíván hallani és szobáját a tetszése szerinti színházzal kapcsoljuk össze s végig élvezheti az egész színházi előadást, vagy concertet anélkül, hogy szobájából kimozdulna. Hát ez már Debreczenben is be van rendezve? és magánosok is használják a telefont ilyen célra? Több mint 5000 telefon állomás van Debreczenben és minden beszélő állomásról lehet beszélni az egész országban minden beszélő állomásra. Hát a színházaknak nincs hátrányára, hogy így sokan lakásukon hallgatják végig az előadást? „Egyáltalában nincs hátrányára, mert a Debreczenben létező 3 színház nem volna elegendő a közönség befogadására, csakis így elégíthető ki minden igény, hogy a közönségnek több mint fele része saját lakásáról hallgassa telefon utján az előadást s azért a színház külön jövedelmét huz.” Sziveskedjék nekem a színházak mai esti programját megmutatni. Asztalomra mutatott, ott fektűt az összes mulatságok programja, a városi színházban történeti dráma, a víg színházban operette, a népszínházban népszimű. — Sziveskedjék a népszínházal összekötni. A pinczér egy billentyűt felemelt, s azonnal a legújabb dal és zene hangok hallatazottak mintha csak a színházban és közvetlen közelről hallottam volna.

Meglepett, mert Debreczenben Edison találmányának ilyen elterjedésére nem gondoltam.

Debreczen 1945. Május 28.

Ma nagyon korán keltem, különös élvezetet nyújt ha reggel korán kelve a kávéházban kényelmesen elolvastam a lapokat, ma is egy óránál tovább olvastam a helyi lapokat. Már reggel 7 órakor mind megjelenik és egyidőjűleg hozzák a fővárosi lapokkal az összes bel és külföldi híreket, mert a fővárossal való közvetlen telefon összeköttetés következtében a fővárosban éjjel készülő nagy napi lapok minden nevezetesebb közleménye az éj folyamán telefonon megérkezik az itteni lapokhoz; itt azonnal feldolgoznak mindent, úgy hogy reggel 7 órakor a vidéki lapok ugyanolyan kimerítő tartalommal fektűznek az asztalon, mint a fővárosiak.

Alig múlt 8 óra s az én ifjú R. . . . jegyző barátom megérkezett a kávéházba, hogy együtt menjünk a szegények házáat megnézni.

A Széchényi utcán levő igen kényelmes bereendezésű és nagy szabású kir. itéleti táblái palota megtekintése után végig haladtunk, az utcán s kiérkeztünk egy szépen parkirozott szabad, nagy térre; rá ismertem a hajdani vásártér helyére, — a régi rozszant közkórház helyén áll az új szegények háza. Egyszerűségével már messziről elárulta rendeltetését. Olyan jól esett itt Debreczenben feltalálnom azt, amit másutt a humanizmus tulhajtása és félreértése folytán nélkülözünk t. i. az egyszerűséget a köztisztviselési intézményekben és ezek bereendezésében.

Mindennapos dolog, a nagy városokban már fel sem tűnik, hogy az árvaházak, lenenczházak, a szegényházak, szóval a humanitárius intézmények egész sorozata márvány-faragványokkal díszített erkélyes és tornyos palotákban vannak elhelyezve, mindig kellemtlenül érint, valahányszor az emberi inség és nyomor enyhítésére emelt díszcsarnokokat látom, mert látom, hogy azok, akik emelték, nem annyira az emberi szenvedés és nyomor enyhítését tűzték ki feladatukul, hanem saját nagyra-becsült személyüknek akartak halhatatlan emléket állítani, — hány ezer meg ezer derék, becsületes munkás ember lakik rozszabb lakásban mint sok nagyvárosi szegények házában lakója, hány millió szorgalmas, derék járváló munkás ember gyermeke nem él olyan

— a vasuton már jeleneteket csinál! — és elszunyadt.

Mihelyt a férj ezt észrevette, lábujjhegyen nevéhez közelített és csókot akart lehelni alabastrom homlokára, de meggondolta magát. Nem akarta felkötni. Hiszen olyan bájosan alszik.

Visszatért az ablakhoz. Most már a váltakozó, szép táj sem gyönyörködtette. Olyan fájdalmas, kínos előérzet vett rajta erőt. A vonat egy hiden ment keresztül. E pillanatban egy iszonyú robaj rázkódtatta meg a léget és a föld elsüllyedt. Egy futó perozig halotti csend volt, de azután ordítás, kiabálás, sirás és jajveszekelés töltötte be a léget. A vonat a vízbe zuhant.

A mentés gyorsan kezdetét vette. Tü-mérdek hullát hoztak fölszínre, de élők, sér-tetlenek is kerültek napvilágra. A halottak közt — a fiatal férj is volt. A nő csak kis sérülést szenvedett és midőn férjét halva látta, majdnem esztét vesztette. Sirt, kezét tördelte, a hullára borult és azt könyveivel, csókjaival halmozta, hanem midőn férje hol-tesztét elvitték és az örök béke helyére tet-ték, ezt a kérdést intézte önmagához: — Vajjon boldog lettem volna-e vele? Ego.

kényelemben, mint a nagy városok árva és lenencz házainak lakói!

Ifjú barátom bemutatott a szegények háza gondnokának, mosolygva jegyezve meg, hogy Szilágyi bátyánk már 30 esztendő óta gondokba ez intézstnek és mint a szegények házáat teremtett, — láthatólag jól esett a gondnok urnak a díszet, sietett is azonnal mindent megmutatni. Ez a szegények háza nemcsak külsejének puritán egyszerűségével imponál, hanem belső bereendezésének czélszerűségével is.

(Folyt. köv.)

Hajdumegye közgyűlése.

— Decz. 15. —

A közgyűlés megnyitása előtt R. á s ó Gyula elispán bejelentette, hogy főispán ur táviratilag tudatta, miszerint nem jelenhetik meg, ennélfogva ő fog elnökölni.

Ezután áttértek a napirend tárgyalására, melynek során az alispán évnegyedes jelentése tudomásul vétetett.

Tudomásul vétetett, hogy a miniszter jóváhagyta a megye 1892. évi költségvetését. A miniszternek nincs semmi megjegyzése rá. A tüzrendészeti szabályzatot a püspök-ladányiak megfelelőbbé (Lipovniczky A. és társai) s a miniszter e felebezésnek helyt adott s a szabályzatot nem erősítette meg. Fel-hívja a vármegyét, hogy a szabályzatot újra módosítsa.

Ezt a közgyűlés tudomásul vette. A szőlővesztés és karók szállítására nézve azt határozták: miután nálunk már minden szőlő inficiálva van, legyen szabad a szőlővesztés és karók általános szállítása.

Az alispán megbízott, hogy a tárgyban irjon fel a miniszterhez.

A megye virilistáit mutatták be ezután. Ez a névjegyzék már a miniszter által jóváhagyatott. Ki fogják nyomtatni.

A vármegyei pénztárak megvizsgálat-ván, teljesen rendben levőknek találtattak. Ezután a közigazgatási bizottságot alakították újra titkos szavazással. Kiléptek a bizottságból: K. a r a p M ó r, S z é l l ő s y I m r e C s a p ó I s t v á n, L é v a y M á r t o n, L i p o v n i c z k y I m r e.

Szavazatszedő elnökül kiküldetett U. J. v á r y B é l a, tagokul L é v a y M á r t o n, S z i v ó s G é z a, jegyzőül V e s z p r é m y Z o l t á n. Beadott 36 szavazat s ezekkel a kilépő tagok valamennyije újból megválasztott.

Az igazoló bizottság megalakított a közgyűlés részéről a következő tagokból: V a r g a G é z a, L u k á c s D e z s ő, D a l m y L á z s l ó, G. T ó t h M i h á l y, O s v á r t h F e r e n c z A többi tagok főispán által fognak kineveztetni.

A harmadik szolgabírói állás betöltése levételettel a napirendről, miután főispán ur nem lehet jelen.

Hajdu-Dorognak 6000 forint kölcsön a tisztii nyugdíjalapból megszavaztatott.

K á l m á n o z h e l y L á z s l ó a mértékhi-teltesítői állásban megerősített s egyszerűs-mind kimondta a közgyűlés, hogy hitelesítési eszközököt fog beszerezni.

Vesselési és Széchényi szobaira kért adomány alkalmából a közgyűlés kimondotta, hogy az ilyen adományok teljesíthetése végett a katonai beszállásai alapból alapot létesít és ebből fogja a hazafias célokat elő-mozdítani.

A vígszínház dolgára sem lévén alap, az átirat tudomásul vétetett.

Az állami tisztviselők fizetése emelése tárgyában a közgyűlés fel fog irni az ország-gyűléshez.

A szovati választó kerületben egy tag-sági hely megüresedett C s a p ó S á n d o r elhunytával. A választás decz. 27-ére tüstett ki V á l a s z t á s i e l n ö k l e s z V a r g a h e l y i I s t v á n, helyettes elnök V a r g a A n t a l.

Olvastattott Lengyel Imre indítványá, hogy a vármegye festesse le Bocskay arczkép-t a gyűlés terem számára.

A vármegyének óhaja volna e kép lefe-tése, de nincs rá pénz, hacsak a volt székház jövedelme nem, melyre nézve azonban ő haj-duváros határos. Tehát meg fogják kérdezni, hogy 1000 frtos adományba beleegyeznek-e? Ezt ajánlja az állandó választmány.

L é v a y M á r t o n azt indítványozza, hogy az imént megteremtett alapot használják fel e célra.

C s a p ó I s t v á n pótdódi kivetésére is kész. Ilyetén előkészítés végett kiadták az ügyet az alispánnak.

Lipovniczky Imre ezzel kapcsolatosan indítványozza, hogy ő felsége a király arcz-képét festesse le a megye első sorban.

Az alispán az ügyben is megbízottat a javaslatteleire.

A járásokra alkotott szabályrendeletet jóváhagyta a miniszter.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Sajtóügyi tárgyalás.

— Barát contra Steiner. —

(Folytatás.)

Tegnap délután 3 órakor még mindig a bizonyítási eljárások tartottak. A bizonyítékokat egyenként nyújtották be és egyenként határozott felettük a bíróság.

A vádbeszéd.

Dr. B a k o n y i Samu magánvádoló pont-ban este 6 órakor kezdte meg vádbeszédét. Először meinte magát, hogy ez így ily hosz-szúra nyújtása a védelem hibája. Az odiosus ügy alapjául szolgáló szerkesztői üzenet homályosan, név nélkül jelent meg, tehát vád lott miért vette magára? Ezután egyenként foglalkozik az incriminált czik kitételeivel, bizonyítja azokat ellenkezőjét. Beszédé egyik szép s sikerült része volt, midőn a zsidóság letagadásának vádját fejtegette és czáfolta meg.

A vádbeszéd hosszabban foglalkozik azzal is, hogy Steiner leakarta rántani Nagy László taaácsos, helyettes polgármestert akit pedig nem a hazafias Józsefváros, melynek olyan derék polgárai vannak mint Kapucz Ferencz (csak németül beszél) hanem Temes-várútt közönsége tisztelt meg egyhangulag díszes állásával s aki olyan nagy érdemeket szerzett a temesvári magyar színtézet állan-dósítása körül. Légből kapott rágalom az is, mintha ügyfelét a temesvári előkelő társaságból kizárták volna. Bizonyosság erre a társ-sakör, a tisztá kaszinó és a jogászegylet, melyeknek mulatságaiba Barát állandó be-léptijegygyel bír s a hol mindig szivesen lát-ják. Csak egy bárlól van szó, a parkbárlól, melynek elnöke Kapucz Ferencz volt. Ide nem kapott ügyfele személyére szóló meghívót s kért. Elmondja Bakonyi ennek is az okát, kö-rülményeit. Aztán beszél a két fél között támadt első konfliktusról. Egy kör bálján esá-dást táncoltak, a mit Steiner nem engedett meg, Barát ezt lapjában megrögtta. Steiner ellen azt is felhozta, hogy Br. Ambrózyval szemben, mikor ez kihívta, kijelentette, hogy őt ugyan hiába hívja ki, mert ő senkivel sem verekszik. — Beszédét, mely ügyes fordul-taival, lendületességével folyton lekötötte a gőzfürdőt élvező közönség érdeklődését, azzal fejezte be, hogy a debreczeni esküdtszék, mely-nek fényes tradíciói vannak, itéje el azt, ak. aunyi piszkot és gyalázatot hozott ide.

A beszédet a hallgatóság megéjlenezte.

A vádbeszéd.

Dr. Bakonyi Samuak csaknem másfél óráig tartó beszéde után következett a sor dr. O z o r y István vádbeszédére, melyet nem kevesebb kíváncsisággal várt a hallgatóság.

Barát Armin — ugymond — Aradon is járt s az ottani esküdtszék azt válaszolta neki, hogy egészen rá szolgált arra, amit Steineről kapott. Nem hiszi, hogy a debreczeni esküdtszékét megfélemlíteni és félre-vezetni lehessen, s meg van győződve, hogy az a fegyver, mely Aradon csüörtököt mon-dott, itt is csüörtököt mond. Vádlott vallára miatt senki sem támadta meg, különben is zsidónak lenni nem szégyen. De azért védő szerint Barát vallását megtagadta — E kö-zben védő egy olyan kifejezést használt, hogy az elnök szavai megválogatására figyelemzet-tet. Barát ellen felsorolja, hogy lapjában a kö-rülményekhez képest dicsérte és bántalmazta az aradi esküdtszékét. — Védenoze lapja ké-pes mellékletben megjelent odiosus arczképre nézve megjegyzi, hogy az arról csak a lapok-ból értesült s mindjárt azután be is szünetette azt a studtgarti mellékletet. Ilyen melléklete a Barát lapjaak is van, ezt meg Berlinben nyomják. — A vádbeszéd bizonyítékait olya-noknak mondja, mely-k bizonyításra szorul-nak. Az ő fele is megmutatta, hogy nem gyáva. Ambrózyval báro igaz hogy nem ve-rekedett meg, de nem is sértette meg. Vád-ol, val pedig azért nem, mert ennek elintézetlen ügye volt.

E nyelével fenyeget bennünket 60 mil-lió német, 100 millió szlav. Tehát tárt kar-okkal kell fogadnunk mindenkit, aki ma-gyar kíván lenni. — Védenozt egy tünteti fel, mint T. mesvár halásgyermekét és a ma-gyarság egyik elharcosát. Tagja a városi törvényhatósági bizottságnak, s választmányi tagja a magyar nyelv terjesztő egyesületnek.

Ezt az embert, mert sok oka lehet rá nem szeretni, évek hosszu sora óta üldözi Barát, üldözi családját is. Barát kezdemé-nyezte a köztitk folyt elkeseredett harcot.

Beszédét azzal végezi, hogy az esküdt-zék olyan ítéletet hozzon melyben kimondja hogy vádlott az incriminált czikk szerzője, s hogy ezekben foglaltatik becsületsértés, de az ő védenoze nem vétkes.

A replikák.

Dr. B a k o n y i Samu viszonzvászá-ban mindenek felett azt bizonyítja, hogy ha száz tanu volna is az ellenkező mellett, a ha-zafiatlanság vádja el nem háritható az olyan emberről, akire csak egyetlen egy tény is rá süti ezt a bélyeget. Vádlott tulajdonát ké-pező lapjaak mellékletén osztrák császárnak nevezte a magyar királyt, ő maga is belátta ennek helytelenségét, amikor egy debreczeni lapban mentegetőzött; vádlott azt a Besenyi Ferenczet, aki fősolgabíró korában Janku oláh tribun arczképét mely alá egy lázó oláh vers volt írva, elkobozta, ezért ugy le-rántotta, hogy a n. szebeni Tribuna se tette volna különben. — Az esküdtszék befolyoso-lása végett nem akar olyan eszközökhöz nyulni amilyeneket Nagy Lászlót illetőleg a védő használt.

Dr. B a k o n y i István: Becsületemre igaz!

Dr. B a k o n y i S. Tiltakozik az ellen az ügyvédi kar reputációja érdekében, hogy valaki saját becsületét vesse mérlegbe.

A vád képviselője egyenként válaszol s az özfölja védőnek állításait. Majd az ellen

agánvádló pont-
vábszédét.
ügy ily hosz-
ja. Az odiosus
őzi üzenet ho-
eg, tehát vád-
tán egyenkint
k kitételeivel,
Beszéde egyik
dön a zsidóság
te és száfol-
an foglalkozik
rántani Nagy
polgármestert
eséfváros, mely
ak mint Kapucz
hanem Temesz-
gyhangulag di-
gy érdemeket
zínészet állan-
rágalom az is,
előkelő társa-
ág erre a tár-
jogszegylet,
t állandó be-
ig szivesen lát-
a parkbálról,
z volt. Ide nem
de meghívót s
de az okát, kö-
köt fél között
für bálján csár-
nem engedett
rótta. Steiner
Ambrózyval
lentette, hogy
senkivel sem
gyes fordula-
lekötötte a
klődését, azzal
dúzták, mely-
lje el azt, ak.
zotte ide.
megéljenzte.

aknem másfél
etkezett a sor-
melyet nem
a halgatóság.
Aradon is
zt választotta
lt arra, amit
gy a debrec-
i és félrevo-
yozódva, hogy
ürtöröt mon-
ádótt vallása
különben is
e azért védő
a — E köz-
száult, hogy
a figyelmeltet-
apjában a kö-
s bántalmazta
neze lapja ké-
u arcképre
csak a lapok-
be is szüntet-
yen melléklete
eg Berlinben
yitékait olyar-
tásra szorul-
ta, hogy nem
hogy nem ve-
te meg. Vád ő
k elintézetien
ünkét 60 mil-
hát tárt ka-
enkit, aki ma-
t úgy tünteti
ekét és a ma-
gja a városi
s váasztmányi
egyesületnek
oka lehet rá
ora óta üldözi
arát kezdémé-
lett harcolt.
gy az esküdt
yben kimondja
kek szerzője, s
etsértés, de az

viszonválaszá-
ritja, hogy ha
b mellett, a ha-
tható az olyan
egy tény is rá-
tulajdonát ké-
rák császárnak
aga is belátta
gy debreczeni
azt a Besenyi
torában Janku
alá egy lázító
ezért úgy le-
buna se tette
zék befolyeso-
eszközök h
lőt illetőleg a
Beosltetemre
kzik az ellen-
kében, hogy
érlegbe.
nként válaszol
t. Majd az ellen

tjltakozik erélyesen mint maga is mnka-
társas egyik helybeli ltpuak, mintha a helyi
sajtó magát felhasználhatni engedte volna
Baráth által. A helyi sajtó nem befolyásolható,
abban lármát csapni nem lehet. A helyi sajtó
a maga információját ezen srjtó pörben a
temesvári és aradi lapokból merítette.
Azt a tanítást, hogy milyen ítéletet
hozzanak az esküdt urak megköszönik védő-
nek, de ő tudja, hogy olyanra, melyet ellen-
fele a katedraban előadhat, a debreczeni es-
küdték nem szorultak.
Szomorú állapotnak tartja, hogy a tem-
esvári-józsefvárosi választók olyan embert
minő Steiner K. küldenek a képviselő testü-
letbe. Az ő fele ilyen állapot ellen harcol.
Dr. Ozory I. feláll és egyirott
lapot akar átnyújtani mintegy figyelmezte-
tésül Bakonyinak, hogy arra is reflektáljon.
Dr. Ozory I. feláll és köszönöm. Van
rőla tudomásom. — Végül, miután utoljára
van módjában felszólalni, előre és óvást emel
a védelem által netán felhozható olyan elő-
adások és bizonyítékok ellen a melyek a tár-
gyon és a tényálláson kívül esnek.

Dr. Ozory István csak röviden
válaszol, mert meguata a „szalmacsepelés“-t.
Fele követhetett el tévedéseket, botlásokat,
de azért nem mondható rossz hazafinak, Vádó
mégis mint germanizator kéri elítélését.
Epen ez biztosítja ő részére a győzedelmet.
Mit is mondanának a temesváriak, ha Debrec-
zenben elítélnék azt, akit ő k magok között
legelső hazafinak tartanak? Hiszi, hogy a
debreczeni esküdtzseket se, mint az aradit,
nem lehet felültetni. Steiner Károly meg-
kérdeztetvén, védelmére semmit se kíván
előadni.

A kérdések feltevése.

Tíz percnyi szünet után, Ujhelyi
András, a bíróság elnöke röviden összegezte
a vád és védő beszédek tartalmát s feltevette
az esküdtéknek a kérdéseket, — következő-
képen:
I. A Súdungarische Reform 1890 jun.
19-én megjelent 167 száma szerkesztői üze-
netében olvasható következő kifejezések (né-
metül és magyarul felolvasta az incriminált
közleményt, melynek reprodukálásával nem
alkalmatlanokunk olvasóinknak) foglalnak-e
magukban becsületsértést?
II. Szerzője-é ifj. Steiner Károly e köz-
leménynek?
III. Vétkes-e a becsületsértésben?
IV. A Súdung. R. 168-dik számában
megjelent szerkesztői üzenet következő kité-
zéseiben (olvassa) foglaltatik-e becsület-
sértés?
V. Szerzője-é ifj. Steiner Károly e köz-
leménynek?
VI. Vétkes-e a becsületsértésben?
A kérdések feltevése ellen egyik fél sem
tesz kifogást.
Az elnök szokásos figyelmeztetése után
az esküdt urak visszavonultak.

A verdikt.

Felőrai tanácskozás után éjjeli 11 óra-
kor, Domokos Kálmán, az esküdtzsek elnöke
következő ítéletet hirdeti ki.
I. Kérdés — 12 igen,
II. " " 12 igen,
III. " " 7 igen, 5 nem.
IV. " " 12 igen,
VI. " " 12 igen,
VI. " " 6 igen, 6 nem.
Ifj. Steiner Károly tehát az első közle-
ményért vét kesnek, a másodikért nem
vétkeznék mondatott ki a debreczeni esküdt
szék által.
A halgatóság az ítéletet éjjezzéssel
fogadta.
Dr. Bakonyi Samu kijelentette, hogy
mivel ügytelének nem az üldözés nem a
boszonzás volt a célja, hanem polgári be-
csületének, hírlapiról munkásságának kivánt
elértését szerezni, vádlótra lehet csekély
büntetést kér. — Kéri azonban az aradi tár-
gyalás költségeiben való elmarasztalást is.
A bíróság vádlottat 100 ftt. pénzbünté-
tésre és 662 ftt. eljárás költség megtérítésére
ítélte. Az aradi költségekben nem marasztal-
ta el.
Bakonyi ebben meggyugodott. Ellenben
dr. Ozory I. a tárgyalás folyamán bejelen-
tett semmisségi panaszokat fenntartja.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és ke-
zelő hivatalokban d. e. 8-12, d. u. 2-5 óráig tartanak.
— Az ígató, kiadó hivatal és az irattár a felelők
felvilágosításokat át hétköznapokon d. e. 9-11, d. u.
3-4 óra közt; vasárnapokon és ünneppnapokon d. e.
10-11 óra közt.
Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva
van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3-6-ig.
Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek
nyitva pénteken délután 11-től 12-ig.
Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnapon
ként. d. e. 10-től 12-ig.
Színházban előadások naponta péntek kivételével
kezdődnek este 7 órakor.
Nagy sétahangverseny vasárnap és ünneppnapokon
d. u. 6 órakor a „Margit fürdő“ nagytérben.
Decz 29. Zártkörű thea estély a Margit fürdő
disztermében.
Decz 30. Zion egylet táncmulatsága a Szik-
szaiában.
1892 január 2. Vőfélybál a Margit fürdő diszter-
mében.
Január 16. Kefekötő ifjúság bálja a Margit fürdő
disztermében.

Január 20. Timár ifjúság bálja a Margit fürdő
disztermében.
Január 21. A polgári kör bálja a Margit fürdő
disztermében.
Január 22. A függetlenségi párt bálja a Margit
fürdő disztermében.
Január 27. A szociális egészségügyi egyesületnek
bálja a Margit fürdő disztermében.
Január 28. Zártkörű theaestély a Margit fürdőben.
Január 30. A szűzszabó ifjúság bálja a Margit
fürdőben.
Febr. 6. A kőműves iparosok bálja a Margitfürdőben.
Febr. 10. A csizmadia ifjúság bálja a Margit für-
dőben.
Febr. 25. Zártkörű thea estély a Margitfürdőben.
Febr. 26. Pincéz ifjúság bálja a Margitfürdő
disztermében.
Febr. 27. Függetlenségi bál a Margit fürdőben.

— „A Csokonai kör“ irodalmi szakoz-
tálya f. deczember hó 18-án Pénteken d. u.
4 órakor a városbába nagy tanácsstermben
rendes felolvasó ülést tart, melyre a tagok-
kat és az érdeklődő nagy közönséget tiszte-
lettel meghívja az elnökség:

Tárgysorozat:
1. „Az én áldozatom“, irta és
felolvassa Lánecz-Hornyák Viktor.
2. „Lilium Klára“ ballada, irta
és felolvassa Dóczy József.
3. „Házasság a kádályok kál-
irta Dr. Holländer Dezső, felolvassa Dr. Tü-
dős János.
— Kinevezés. Muraközy István, a deb-
reczeni Muraközy család képzett fiatal tagja,
aki eddig Debreczen város erdőmestere hiva-
talához volt beosztva gyakornoknak, kinevez-
tetett a gödöllői m. kir. erdőhivatalhoz ha-
sonló czimzellel.

— Hajdúvármegye közegészségügye Dr.
Varga Géza t. főorvos havi jelentése szerint
Hajdúvármegyében november hónapban tisz-
taderült nap volt 7, borongós 9, ködös 6,
esett 10, havazott 2 napon, mintegy 60mm
csapadék. Az átlagos hőmérsék +5.70 C° a
múlt évi novembernél 1/4 fokkal hidegebb
— Az egészségi állapot részben javult,
részben rosszabbodott, de általában kedvezőt-
len. Betegedés kevesebb fordult elő, mint
előző hónapban, de súlyosabbak voltak. I n-
fi u e n z a járvány fenyeget; félt, hogy a
tél folyamán betegedések szaporodni fognak.
Vörheny toroklobbal párosulva Egyeken jár
ványszerűleg fellépett. Hetvenhárom beteg
közül harminczöt meghalt. — Baj, hogy hely-
ben nincsen gyógyszerár, a tervezett fő-
gyógytár ügye pedig még nem dőlt el.
— Ujvárosban egy iskolát a tanító családjában
előfordult hasonló ragályos betegség miatt
be kellett zárni. Ladányon, M. Pécsen egy
két esetben szintén észleltetett. Hagymáz, hó-
lyagos himlő, hártásy torokgyík szórványo-
san több községben előfordult. A haláloszámok
száma volt 414. Ezer lakosra 3.09 haláleset
esik. Legrosszabb volt az arany a b. aj-
városi járásban, legjobb mint rendszeren Náná-
son Született 513 gyermek.

— Iskoláztatás a megyében. A kir. tan-
felügyelő jele, hogy novemberben az isko-
láztatás rendszeres folyamatban volt; csak P.
Ladányon volt zárva vörheny és toroklobb
miatt nov. 21-ig a r. kath. iskola. A feljáró
tankötelesek számát tekintve jeles volt az
iskoláztatás a két Józsan, Bözörményben,
Csegén, Dorogon, Földesen, Kabán, Nádudva-
ron, Nánáson, M. Pécsen, Szovátton, Tegláson,
Tetétien B. Ujváros. J. ó: Egyeken Sam-
sonban és Szoboszlón; elégséges: P. Ladá-
nyon és V. Pécsen. Kosz: Hadházon, ahol
241 tanköteles nem járt iskolába. A községi
előjáróságnak szigorúan meg is parancsolta
a közigazgatási bizottság, hogy büntetés terhe
alatt felrendelje iskolákba a mulasztókat.

— Nincs trichines kolbász. A múltkor
Miskolcra azt a hírt bocsátották világra,
hogy Diósgyőrön debreczeni eredetű kolbász-
ban trichint találtak s töle többen megbet-
gedtek. Mi már akkor visszatasítottuk ezt
az alaptalan, rossz akaratu híresztelést, mely
a virágzó debreczeni kolbász iparnak ok nél-
kül rendkívüli károkat okozhatna. Boczkó
Sámuel rendőrfőkapitány azonnal szigorú vizs-
gálatot indított meg a kolbász gyárosok jó
hírneve érdekében. Anul a hentesnél, a ki-
től Diósgyőrre 50 kilo kolbász szállítvány
érkezett, csaknem az összes készletet gócsó-
vi vizsgálat alá vétele s semmi gyanusát
nem találtak.

— Ügyfoglalom a vármegyeházán. Hajdú-
vármegyéné a múlt hónapban a közigazga-
tási ígatóba 999 a közigazgatási bizottsá-
giba pedig 136 ügy darab jegyzetett; ama-
ból 449, emeből 74 nyert elintéztést. — A
közbiztonság jó volt. Tüzeseteket hatot jelen-
tettek, mind jelentéktelenebb. A hasznos házi
állatok egészségi állapota kielégítő.
— A korcsolyázó egylet vasárnapra hir-
detett közgyűlést, mivel a tagok kellő szá-
mában nem jelentek meg, nem volt megtartható-
Jövő vasárnapra új közgyűlést hirdettek;
akkor a jelenlévő tagok létszáma határozat-
képesnek tekintetik.

— Eimaradt szolgabíró választás. Haj-
dumegye közgyűlést tartott ma és a napi
rendre volt kitűze a harmadik szolgabírói
állás betöltése is. Azonban főispán ur távol-
léte miatt a választás levételát a napirendről.
— Munkakereső napszámok menhelyi,
vagy talán helyesebb így nevezett a p s z a
m o s b o r z e felállításának tervét vetette fol-
pusztán emberbaráti érzülettel sugaltatva vá-
rosunk egyik lakosa Fried Lajos nagybérlő.
Meggzánta azokat a szegény embereket, akit
forró, égető napon, esőben, hóban, fagyban,

hidegben isten szabad ege alatt áldogálnak
nap hosszat várva a munkaadó gazdákra. —
Igy támadt nála az a gondolat, hogy a Ci-
sogón levő embervásárban valami fedett men-
helyet kérve állítsa, ahol az időjárás kelle-
metlenségei elől megvonulhatnának a munka-
kereső napszámok. — Tervét cselekedet is
követte. Mert ma a fenti czéltől egy száz
forintot adományozott, azonnal le is fizetvé
azt a város alapítványi pénztáránál.

— A jogász táncestélyről szóló tegnapi
tudósításunkban á jelenlevők névsorából több
név kimaradt. Így nem voltak megnevezve
Barthos Gyula földbirtokos Bihar megyéből,
és neje, Barthos Jolánka és Bárd Györfly
Karolin, mit is ezennel sietünk helyreigazítani.

— Lapunkat mindazoknak kik elfizetni
akarnak, de előbb a lapot ismerni akarják, ha
ez iránt megkeresik kiadóhivatalunkat, január
hó elsejéig azt nekik ingyen kataladjuk.

— Difteritisz a kollégiumban. Kiss
Gyula nevű tanítóképzedés ezeltől 8 nappal
dift-ritiszben megbetegedett s a boldogtalan
fiu öt napi kínos szenvedés után a főiskolai
kórházban elhunyt. Vasárnap temették. Azóta
hét más növendék is megkapta a gjilkoló
ragályos betegséget s valamennyien a kolle-
giumi kórházban fekszenek. Egy így elmon-
va is leverő hír. — Az pedig megdöbbsent a
fájó érzéssel írható meg, hogy a föllépett ir-
ragálylyal szemben a veszedelmes mulasztást
követett el az akinek kötelessége lett volna
a elegendési eseteket azonnal bejelenteni a
városi hatóságnál, hogy a s z ü k s é g e s
óvó intézkedéseket azonnal elrendelhesse.

Mint halljuk maga, a főiskolai igazgatóság
ia csak későn jutott ennek tudomására, a
városi hatóság pedig csak tegnapi aste. Ad-
dig akadálytalanul hurozolhatták szét a ra-
gály csiráit a tanulóknak. —
Tiszaszag tekintetében állított erős kifogás
alá esnek a kollégium lakoszábai és a kórház
beteg — szobái; aminek pedig nem volna
szabad így lenni. A rendőrség ma elrendelte
az összes gyanus szobák kiürítését, desinfi-
ciálását és az azokban lakott diákokat haza
küldte.

— Kérelm! A debreczeni munkás da-
lárdá szombat esti mulatsága alkalmával a
Margit fürdő táncstermben ruhatarából egy
világos barna színű, két kokszak béléstü-
kakat tévedésből elvitetett. A rabatár kezelő-
je, egy szegény családja, kinek ezen kár
csaknem egész teli keresetbe kerülne, igen
kéri az illetőt, ki a kabátot tévedésből elvitte
hogy azt a Margitfürdő pénztáránál vissza-
szolgáltatni sziveskedjek.

— Hazaifas alap. Hajdúvármegye regóta
látja már csökkenni tekintélyét a miatt hogy
ha valami hazafias czél érdekében átirnak
hozzá, hát megfélelő alap hiányában mit sem
tud arra áldozni. A mai közgyűlésen alapot
teremtettek e czélra és pedig a katonabé-
szállásolási alapot fo. dijták erre, mely évente
5000 fttot tesz ki.

— A betűszedők strikeje. A debreczeni
nyomdák betűszedői, így a mieink is még
a legnagyobb vakmerőséggel teszik magukat
tul a törvény minden korlátán. Hiába vezet-
ti a rendőrség maga elé a néhány felbujtó ál-
tal rosz utra terelt munkásokat — megta-
gadják a munka teljesítést; úgy hogy a fő-
kapitányság kényserülve van a szigorubb
intézkedéseket megtenni s az engedetleneket
szabadságvesztésre átváltoztatható pénzbir-
sággal sújtni — az idegen illetőségűeket
pedig eltoloncoltatni. Időközben pedig, míg
vagy be nem köptézzák őket vagy el nem
látják kénysszer utlevéllel, munkátlanáguk
dicsőségét élvezik a különböző bor és sör-
csarnokokban, vagy pedig csapatosan tünté-
tőleg járnak fel s alá az utcákon — büsz-
ken lenéve azokat a szerencsétlen ember-
fiakat akik dolgoznak. Persze hogy nem jut
az eszükbe az a bölös mondas, hogy több
nap mint kolbász. A Kutasi-féle nyomdában
délben erőszakosságra vetemedtek: egy sze-
dőt, a ki munkába állt, agyba főbe verték.

— B. Ujváros fogyasztási adója. B. Uj-
város nagy község az utolsó években bérlője
volt a fogyasztási adók kezelésének s fizetett
ezért ávi 2930 fttot. A következő 3 évre pe-
dig a harmadszori áverési kísérleten meg-
igért 3000 fttot. A pénzügy igazgatóság
azonban 8160 forintot követelt évente, azzal
az indoklással, hogy B. Ujvárosnak lakos-
sága a 10000 lélekszámot meghaladván (2600-
na) jogosítva van az eddigi III. osztályu il-
leték helyett II. osztályut szedni. Az úgy a
megyei közigazgatási bizottság elé került,
mely csak részben fogadta el a pénzügyi
igazgató álláspontját: tekintettel arra, hogy
a népesség meghaladja a 10000-at az eddigi
bért ugyan felemeli de csak 30%-kal, vagyis
3809 ftrra, mivel a községnek eddig is
10 év alatt mindössze 400 ftt. haszna volt
a fogyasztási adók bérléséből; a pénzügy-
igazgatóság pedig adatait a vasut építések
szerezte, amikor idegen vasuti munkások
felemelték a fogyasztók számát de csak ideg-
lenesen.

— Szoboszlói hírek. Ipartestületet ala-
pítanak Szoboszlón Bizony még megelözik
Debreczent. — Az influenza oda át is be-
mutakozott s sűrűn viziteltget, noha senki sem
látja szivesen. Annyira mégis moderálja ma-
gát a tolakodó vendég, hogy csak kicsit ki-
nozza meg az embereket. — Két öngyilkos-

sági kísérlet esete is fordult elő a mult hé-
ten. — Cs. Varga Zsolt boldogtalan szere-
lem ejtette kétségbe s gyufaoldatot ivott;
Pénzes Mari pedig tyuktolvajlásért detyiba
került s annyira szivére vette a becsületről
való megfélekezést, hogy az ajtószarkára fel-
akasztotta magát. — Mindkét életuntat si-
került megmenteni.

— A debreczeni munkás daleyolt által
f. hó 12 a Margit fürdőben rendezett dales-
télyen felülfizettek a következők; Viukler
Mihály 1 ftt 50 kr. Nagy Lajos 1 ftt. S. S
10 kr. Véber Fereucz né 30 kr. Móruez Ferencz
1 ftt. Glósz József 50 kr. Aes Imre 30 kr.
P. B. 10 kr. Freüdenfeld Rudolf 1 ftt 50 kr.
Véber I. 1 ftt. Veisz J. 50 kr. Mihálovics
István 2 ftt. Zichermann Hermaa 50 kr. N.
N. 50 kr. Fogadják a hegyes adakozók a
dalegylet bálás köszönetét. Zeh József daley-
leti pénztárnok.

— Hurka estély lesz holnap Wéber I.
sörösmarnokában Rácz Károly zenekara közre-
müködésével.

x Bál és lakadalmi meghívók, új-
évi üdvözetek, névjegyek, tánczrendek,
eljegyzési kártyák, üzleti kártyák, levél-
papír és borítékok, körlevelek szines és
egyszerű megcsokott izléses kiállításban,
olcsó árszámítás mellett legjobban meg-
rendelhetők a „Debreczeni Ellenőr“ könyv-
nyomdájában.

Közgazdaság

Az amerikai gabna és Németsország. „A
berlini terményüzsdén rendkívül éléken
foglalkoznak a kérdéssel, hogy az új keres-
kedelmi szerződés megkötése után, mily
állást fog elfoglalni Németsország az amerikai
gabnával szemben? A terményüzsdén nem
tartják egészen indokoltnak, hogy az ameri-
kai gabna bevitelére kiterjesztessék a legtöbb
kedvezmény. A terményüzsdé több tagja
felkérte Caprivi kancellárt és Berleph
kereskedelmi minisztert, hogy információt sze-
rezenek a kormány szándékáról. Ugy a kan-
cellár, mint a kereskedelmi miniszter rendki-
vüli tartózkodást tanusított válaszában. Ugy
hírlik, hogy néhány nap alatt a terményüz-
egy másik tagja volt ez ügyben a kancellár-
nál. Utóbbi azt mondotta volna, hogy a Mac
Kinley-billnek a czukorra vonatkozó határo-
zatai felett eszmészerrel folytatott és ez al-
kalommal német részről konstataitott, hogy
Amerikának nem áll jogában a német czukrot
kedvezőtlenebb ebanásban részesíteni, mint
más származását. Ebből azonban az követke-
tetendő, hogy Németsország is tartozik a leg-
több kedvezményben részesíteni az amerikai
gabnát.

Aratás deczemberben Az ausztráliai
új aratás megkezdődött. Londonon keresztül,
egy értesülünk, hogy az új aratás eredménye
nem lesz oly fényes, mint az eddig hitték.
A jelentésekből ez ugyan még ki nem olvas-
ható, de az a tény, hogy Ausztráliából még
alig érkezett ajánlat szállításra, többet bizo-
nyit egy egész tömeg aratási j-lentésnél.

* Hogyan hizáljunk baromfi. Egy német
szaklap nyomán ennek legegyszerűbb módja
a baromfi ketrecbe zárva, melynek alja mindig
friss fahamuval hintetik be, leföldözött tejjel s
miuden baromfira egy evőkannányi szénasavas
nátronnal főzött rizzszel etetni. Vizet napo-
ként kétszer, bőven s mindig oserépedényből
nyujtunk az állatoknak s az eredmény el
nem marad.

A közönség köréből.

Felhívás.

a „debreczeni autonóm or hodox izraelita hit-
község“ tisztelt tagjaihoz.

A helybeli statusquó izr. hitközség dr.
Székely Miklós ügyvéd ur által felhívata
minden alapos ok nélkül orthodox hitközség-
günk bekebelezett tagjait, nem létező illeté-
kek befizetésére.
Nagyon sajnós, hogy a statusquó hit-
község ismét oly küzdelmes anyagi helyzetbe
jutott, hogy hitközségéhez nem tartozó tagok
íránt jogtalan követeléseket támasztani kény-
telen.

Miután minden kötelezettség a két hit-
község közt magas miniszteri rendelet folytán
1889. év végével végleg megszűnt, és a sta-
tusquó hitközséghez sola nem tartozott ort-
hodox hitközségi tagok ellen ilyemü „köve-
telések“ ugysem támaszthatók, felhívjuk orth.
hitközségünk tagjait, hogy a fent érintett
jogtalan felhívást semmisenek tartván az orth.
hitközség titkára hivatalában jelentkezenek.
Mindazok pedig kik orth. hitközségünk köte-
lekébe belépi óhajtanak, felkértenek hogy
aziránt az orth. hitközség titkári hivatalában
jelentkezenek; orth. hitközségünkben csak a
legbecsületesebb és leglelküimeretesobb előj-
rássra számíthatnak.

Debreczen 1891, deczember 15.

Tafler Ignátz

orth. izr. hitközségi elnök.

Főszerkesztő és kiadó lap tulajdonos:

Vértesi Arnold.

Felölös szerkesztő: Vértesi Gyula.

Van szerencsém becses tudomására juttatni, hogy „Hatvan“-utcai

üveg, porcellán és tükör üzletemet

a Piacz- és Hatvan-utca TÓTH GYULA-fée sarokháza
SZABÓ ZSIGMOND ur fűszerkereskedés mellé helyeztem át.
Semmi költséget sem kímélve, azt a jelenkor igényeinek megfelelően rendeztem be u. m.

asztali-, író- és függő szalon lámpák,
üveg asztali-készletek:
bor, víz, sör, liqueur, cognac, befőtess, gyümölcsös talpas tálak
PORCELLÁN ÉS MAJOLIKA ÉTKEZŐK,
thea, kávé, mocea és mosdó-készletek,
továbbá
china ezüst disztárgyakkal stb. stb.

Különösen felhívom b. figyelmét az általam bevezetett
CSILLÁR PETROLEUMRA
mely biztonság, tisztaság és égőképesség tekintetében az eddigiek valamennyit felülmúlja és a melynek literjét 24 kr-ával számítva, kívánatra havi elszámolás mellett saját edényeimben, házhoz is szállítatom.
Nagyrabecsült pártfogásába ajánlva magamat, vagyok
kiváló tisztelettel
LÁM SÁNDOR.
Karácsonyi, újévi és alkalmi disztárgyak nagyválasztékban.

Egy budapesti nagy üzlet megvétele
által és dusan felszerelt nagyraktárunknak leltár előtti megkisebbitése czéljából

Butorszövet, szőnyeg, függöny,
ágy és asztalterítő
vászon és asztalnemű
valamint
női ruhaszöveteket
tetemesen leszállított áron
ajánlunk.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA
DEBRECZEN Kis-templom bazár.

Bor-kivonat.

Kitűnő egészséges bor azonnali elkészítésére, mely a valódi természetes bortól nem különböztethető meg, ajánlom ezen elősmert különlegeséget.

2 kiló ára (elég 100 liter bornak) 5 frt 50 kr. Vény ingyen hozzáomagoltatik. Legjobb sikerért és egészséges készítményért kezeskedem.

Spiritus-megtakarítást
elérhetni felülmulhatlan pálinka erősítő essenciával; ez a italnak kellemes, ízletes zamatot kölcsönöz és csak málam kapható.

1 kiló 3 frt 50 kr. (600—1000 literre) használati utasítással együtt.

Ezeket kívül ajánlok mindenféle essenciát, rum, cognac, finom liqueurök stb. hez felülmulhatlan jószágban. Vények ingyen hozzáomagoltatnak. Arlapok bérmentve.

Kar, Philipp Pollak.
Essenen Specialitäten-Fabrik in Prag.
Szerény képviselők kerestetnek.

10,858
1891.

Felhívás.

A városi munkaképtelen szegények segélyezése szempontjából, elhatározta a városi tanács, hogy az újévi üdvözlések megváltása, — miként ez a közlebbi években is sikerrel történt, a városi szegény alap javára fogatosittassék, s a megváltás — házanként kihordandó [új évi üdvözlés váltás] jegyekkel eszközöltessék.

Ezen határozatból kifolyólag felhívatik a városi közönsége, hogy a kihordandó s a városi szegények javára elárúsítandó új évi üdvözlés váltás jegyekből tetszés szerinti mennyiséget megtartani, s az azokért járó összegeket a kiküldött rendőri közegeknek kézbesíteni sziveskedjék.

Debreczen, 1891. Deczember 10.

A városi tanács.

Kerestetik

az értelmesebb osztályból, egy közép koru egészséges nő, éltes öreg ur mellé gondozónak.

Bővebb felvilágosításért levelek 971 Debreczen „poste restante“ címzendők.
Ajánlatok csak saját néven vétetnek figyelembe.

Pályázat.

A szatmárnémeti népbank részvénytársaságnál egy 30 frt havi segélydíjjal javadalmazott.

Könyvvezető gyakornoki állás
betöltendő lévén, pályázni kívánók felhívattak, hogy kérvényüket alantírott igazgatósághoz bezárólag 1891. évi decz. hó 31-ik napjáig nyujtsák be.
Szathmár, 1891. decz. hó 7.

A szatmárnémeti népbank részv. társ. igazgatósága.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetében
SZÉCHENYI-UTCA.
Mindenféle dízsos és egyszerű
könyvkötői munkák
gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészíttetnek.

Debreczeni és Budwieszi gyártmányú

agygályhák
Dolhai, Chiznovizi, Nadrági és Friedlandi
vaskályhák
fa- és szén-fűtésre,
szabályozható köpeny és Meidingi-kályhák
acél vagy zománcozott köpenyvel.

Legnagyobb raktár korcsolyákban
Halifax, Merkur, Matador és Rohonczy
rendszerekben, sima palirozott és állanyozott (nikl) kivitelben.

Tengeri-kézi-morzsolók
különbféle rendszerek szerint.

Tánczos R.-féle szabadalmazott (patent) tűzmenten betörés ellen biztosított
pénzszekrények és kazeták
egyedülki képviselők

TÓTH GYULA
előbb TÓTH LAJOS ÉS TÁRSA,
vasáru üzletében DEBRECZEN,
A VÁROSHÁZA SARKAN.

Leszállított árak!
Leltározás alkalmából Deczember 1-től kezdve az összes raktárunkon lévő
női ruhaszöveteket,
fekete divat-kelméket is,
SZINES MOSÓ VELEZEKET,
téli gyapju nagykendőket,
triko dorék és gyermek ruhákat,
valamint
szőnyegeket
Smyrna, Axminster, Brüssler, Tapestry
és hollandi nagyszőnyegeket is,
függönyöket
melyen
leszállított árakon
árusítjuk el.

Szabó Lajos fia
Debreczen, Rózsátér.